

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความล้มเหลวของระบบการศึกษาที่ผ่านมาประการหนึ่ง คือ ด้านคุณภาพการศึกษา พบว่า ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนอ่อนลงทั้งในด้านกระบวนการคิด การวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา รวมทั้งคุณลักษณะในการใฝ่รู้ ผลดังกล่าวเกิดจากการจัดการระบบการเรียนการสอนยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้มีลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้” วิธีการเรียนการสอนยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชามากกว่าการเรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริง และไม่เน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านการคิดวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ยังเห็นการท่องจำเนื้อหามากกว่าการใช้ทักษะกระบวนการ ตลอดจนการวัดผลให้ความสำคัญต่อการวัดความจำเชิงเนื้อหา มากกว่าการคิดวิเคราะห์ส่งผลให้ผู้เรียนคิดไม่เป็น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541)

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูงที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ เป็นพิเศษโดยหลักสูตรจะเน้นหนักที่การคิดค้นแสวงหา ลักษณะวิชาเปิดโอกาสให้นิสิตค้นคว้าด้วยตนเอง จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งแนวทางหนึ่งในการพัฒนากระบวนการคิดและการตรวจสอบคุณภาพของบัณฑิตก่อนที่จะสำเร็จการศึกษานั้นหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ได้กำหนดให้นิสิตที่เรียนรายวิชาครบถ้วนแล้วจะต้องทำวิจัยตามความสนใจ เฉพาะตน เฉพาะเรื่อง ผูกวิธีการค้นคว้า สังเคราะห์ความรู้ที่เรียนมาตั้งแต่ต้นจนจบ รวมทั้งรู้จักคิด แสดงความคิดเห็นและรู้จักวางแผนที่จะดำเนินงานอย่างมีระเบียบแบบแผนโดยอาศัยความรู้ที่เรียนมาผนวกกับความสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้น การวิจัยประเภทนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต ที่เรียกว่า “วิทยานิพนธ์” (thesis)

จรัส สุวรรณเวลา (2540) กล่าวว่า “ การศึกษาในระดับปริญญาโท มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจและความสามารถที่จะทำการวิจัยในศาสตร์นั้น ๆ ทั้งในส่วนที่เป็นปรัชญา หลักการและวิธีการวิทยาการวิจัย ซึ่งแตกต่างกันไปในศาสตร์ต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้องและการใช้เหตุผลหาข้อสรุป มีความสำคัญมาก การทำวิทยานิพนธ์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาในระดับนี้ ”

ดังนั้นการทำวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์จึงเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรดังจะเห็นได้จากจำนวนหน่วยกิตของการทำวิทยานิพนธ์จะสูงกว่ารายวิชาอื่นมาก เป็นเป้าหมายสำหรับผู้เรียนในระดับบัณฑิตศึกษาที่จะต้องทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงเพื่อให้จบหลักสูตร ซึ่งความสำเร็จในการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์จะส่งผลกระทบระยะยาวต่อสมรรถภาพและศักยภาพการเป็นนักวิจัยของมหาบัณฑิตในอนาคต

วิทยานิพนธ์เป็นงานวิจัยประเภทหนึ่ง ดังนั้นในการทำวิทยานิพนธ์จึงต้องใช้กระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน เริ่มจากการมีปัญหาวิจัย (หัวข้อวิทยานิพนธ์) ต่อจากนั้นนิสิตจะต้องวางแผนดำเนินการศึกษาหรือทำวิทยานิพนธ์เรื่องนั้น ๆ ซึ่งก็คือ โครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะมีรายละเอียด ปลีกย่อยแตกต่างกันไปในแต่ละศาสตร์แต่ละสาขา สำหรับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นกระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์จะประกอบไปด้วยขั้นตอนที่ต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน (ชนะ กองไตรย์, 2537) ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ขั้นที่ 2 การหาอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งนิสิตอาจจะเป็นผู้เลือกเองหรือภาควิชาเป็นผู้กำหนดให้ ขั้นตอนที่ 3 การเขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ใน ขั้นนี้จะเป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก โดยได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ขั้นตอนที่ 4 การส่งโครงการวิทยานิพนธ์เพื่อให้ภาควิชาพิจารณา ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการที่ภาควิชาจัดขึ้นเพื่อพิจารณา เมื่อโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ผ่านการพิจารณาของภาควิชาแล้ว นิสิตจะต้องเสนอโครงการเสนอโครงการวิทยานิพนธ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

เมื่อโครงการวิทยานิพนธ์ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย นิสิตจึงเริ่มดำเนินการศึกษาตามแผนที่กำหนดไว้ในโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำเครื่องมือไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผล การนำเสนอรายงานการวิจัย (สิริรัตน์ คุณจักร, 2539) ซึ่งจะเห็นว่าการทำงานวิทยานิพนธ์ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ในแต่ละปีการศึกษาเราจึงพบว่า มีนิสิตที่ไม่สำเร็จการศึกษาเนื่องจากไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จทันตามระยะเวลาที่กำหนดหรือทิ้งการทำวิทยานิพนธ์กลางคันนำมาซึ่งปัญหาการออกเรียนกลางคัน ซึ่งถือว่าเป็นการสูญเปล่าทางการศึกษา สาเหตุหนึ่งที่มีบทบาทอย่างมากต่อความล้มเหลวในการทำวิทยานิพนธ์ก็คือ ความวิตกกังวลและความเครียด (ประมาณ สุพิพัฒน์, 2529; จวีวรรณ วัฏฏานนท์, 2529)

ชนะ กองไตรย์ (2537) ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ ของนิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า อุปสรรคในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์ คือ นิสิตไม่ได้ทำเรื่องที่ตนเองสนใจ ไม่ได้ได้รับความสนใจจากอาจารย์ที่ปรึกษา นิสิตขาดการวางแผน การออกแบบงานวิจัยที่ดีและเหมาะสม ไม่มีความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และนิสิตไม่มีเวลาในการพัฒนาโครงการเสนอวิทยานิพนธ์อย่างจริงจัง เนื่องจากนิสิตต้องใช้เวลาในการเรียนรายวิชาบังคับและวิชาพื้นฐานมากในขณะที่ต้องพัฒนาโครงร่างวิทยานิพนธ์ สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความรู้สึกวิตกกังวล เมื่อนิสิตเกิดความรู้สึกวิตกกังวลจากการหาหัวข้อใหม่ประกอบกับถูกจำกัดด้วยเวลานิสิตจะเกิดความเครียด ซึ่งมีผลกระทบต่อระยะเวลาที่ทำวิจัย ระยะเวลาที่จะสำเร็จการศึกษา สุขภาพจิตคุณภาพของงานวิจัย (สุธีรา พลรักษ์, 2540)

กระบวนการทำวิทยานิพนธ์เป็นสิ่งที่เร้าอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึกวิตกกังวลได้ เนื่องจากผลการทำงานวิทยานิพนธ์จะมีผลกระทบต่อบัณฑิตโดยตรง กล่าวคือ ผลการทำวิทยานิพนธ์จะเป็นตัวชี้ถึงการสำเร็จ

การศึกษา จากสภาพการณ์เช่นนี้ สถานการณ์การทำวิทยานิพนธ์จะเป็นสิ่งเร้าที่เป็นภาวะคุกคาม ซึ่งมีผลทำให้เกิดความวิตกกังวล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Beck (1972) ที่เสนอว่า การเกิดความวิตกกังวลนั้นเกิดจากองค์ประกอบของความคิดเป็นสำคัญโดยมีสิ่งเร้าที่เป็นสภาพการณ์เป็นตัวกระตุ้น การที่บุคคลประเมินหรือให้ความหมายกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นว่าเป็นภาวะคุกคาม จะเป็นตัวการที่ทำให้สภาพการณ์นั้นกลายเป็นสภาพที่กดดัน และสภาพการณ์นั้นจะกลายเป็นตัวเร้าที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล

ความวิตกกังวลนั้นเป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพของบุคคลโดยทั่วไป ถ้าเกิดขึ้นหรือมีอยู่ในระดับที่พอดีก็มีส่วนช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านการทำงาน การดำรงชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลมีสุขภาพจิตดี แต่ถ้าความวิตกกังวลเกิดขึ้นหรือมีอยู่มากเกินไปจะทำให้บุคคลนั้นขาดประสิทธิภาพในการทำงาน แม้กระทั่งการให้ความสนใจในการเรียน (จินดา บุญยสาระนัย, 2539) เพราะความวิตกกังวลจะขัดขวางการแสดงเกี่ยวกับความสามารถทางภาษา เช่น การพูด การเขียน การอ่าน และการใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง (Kenedy; 1971 อ้างถึงใน รังรอง งามศิริ, 2540) นอกจากนี้ยังพบว่าความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้สึกรับผิดชอบ (สุภลักษณ์ วรณฤกษ์งาม, 2537) ซึ่งแสดงว่า คนที่มีความวิตกกังวลสูงจะมีความรับผิดชอบต่ำ (ชัยยศ จิระวุฒิ, 2535; Cattell, 1965) และจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ ในบางกรณีบุคคลที่มีความวิตกกังวลและมีความตึงเครียดทางจิตใจนานเข้าและไม่สามารถลดความวิตกกังวลได้จะเกิดผลเสียตามมาคือ ทำให้สุขภาพจิตเสื่อมโทรมยิ่งกว่าบุคคลธรรมดาในสังคมเครื่องซึ่งความรุนแรงของปัญหา ได้แก่ ชาวการทำอัตตวินิบาตกรรมที่นับวันจะมีจำนวนมากขึ้น

จากผลเสียดังกล่าว จึงทำให้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับความวิตกกังวลในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 4 แนวทาง ดังนี้

แนวทางแรกเป็นการศึกษาเกี่ยวกับระดับความวิตกกังวล (อิริสรา ลอยเมฆ, 2539; รัชนาถ ทองประกอบ, 2534; นัยนา บุญพงษ์, 2538; ทรงศักดิ์ สร้อยแสงทอง, 2533)

แนวทางที่สองเป็นการศึกษาวิธีการลดความวิตกกังวล (พรพรรณ ศรีชัยภูธรรัตน์, 2539; รัชณี วีระสุขสวัสดิ์, 2534; ตาราวรรณ ต๊ะปิ่นตา, 2534; นิกา เลิศลือชาชัย, 2532; นิมาศสุภา แว, 2531)

แนวทางที่สาม เป็นการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการทำงาน (พูนพร ศรีสะอาด, 2534; ภัทรา ทากุหลาบ, 2534; ลักษณ์า มูลศรี, 2534)

และแนวทางสุดท้าย เป็นการสร้างเครื่องมือวัดความวิตกกังวล (พรพรรณ เทพสุตร, 2537)

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทย พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับความวิตกกังวลเป็นการศึกษาถึงระดับความวิตกกังวลเป็นส่วนมาก การศึกษาวิจัยที่มีอิทธิพลต่อความวิตกกังวลพบว่ายังมีจำนวนน้อยและมีจุดอ่อนในด้านลักษณะข้อมูล การวัดตัวแปรความวิตกกังวลและตัวแปรปัจจัย เช่น การเห็นคุณค่าในตนเอง ความเครียด ความพึงพอใจ ที่มีต่อความวิตกกังวลยังไม่สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติในการวิเคราะห์ที่กล่าวว่า ตัวแปรดังกล่าววัดโดยไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด หรือข้อตกลงเบื้องต้นที่เกี่ยวข้อง

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่จะต้องไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวมักจะไม่เป็นความจริง ทั้งนี้เนื่องจากตัวแปรต่าง ๆ ในทางสังคม จิตวิทยาและการศึกษานั้น มักจะพบว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่โดยธรรมชาติอยู่แล้ว (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540)

นอกจากนี้จุดอ่อนสำคัญประการหนึ่งก็คืองานวิจัยยังละเลยถึงคุณลักษณะของตัวแปรความวิตกกังวล (anxiety) ที่มีลักษณะเป็นตัวแปรภาวะสันนิษฐานหรือเป็นตัวแปรแฝง (latent variable) ไม่สามารถวัดได้หรือสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถศึกษาได้จากอิทธิพลของตัวแปรแฝงที่มีต่อตัวแปรทางพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ งานวิจัยที่ผ่านมาจะวัดความวิตกกังวลตามการรับรู้แล้วนำมาวิเคราะห์เสมือนตัวแปรสังเกตได้ซึ่งเป็นการวัดที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง ในด้านวิธีการวิเคราะห์ยังขาดความสมบูรณ์ส่วนใหญ่ใช้การวิเคราะห์ใช้ค่ามัธยิมเลขคณิต ความแปรปรวนและ t-test ซึ่งพบว่าผลที่ได้จะตอบคำถามการวิจัยได้เฉพาะอิทธิพลทางตรงของตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อความวิตกกังวล แต่ไม่ครอบคลุมไปถึงลักษณะอิทธิพลทางอ้อม ซึ่งขัดกับข้อเท็จจริงที่ว่าตัวแปรทางการศึกษาและตัวแปรในทางสังคมศาสตร์นั้น มักจะส่งผลต่อกันทั้งในทางตรงและทางอ้อมเสมอ อีกทั้งวิธีการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเพียงการวิจัยเชิงสำรวจ ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ยังไม่ได้มีการนำเอาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาอธิบายหรืออ้างอิงผลที่เกิดขึ้น

จากลักษณะการวิจัยในอดีตยังขาดความสมบูรณ์ในกระบวนการวิจัยข้างต้น กอปรกับการศึกษาเกี่ยวกับความวิตกกังวลที่มีอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาความวิตกกังวลในการปฏิบัติงานของพยาบาล การปฏิบัติงานของตำรวจ การเรียน การแข่งขันกีฬา แต่ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้นผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ กับความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ทั้งในส่วนที่เป็นเหตุเป็นผลโดยตรงและที่เป็นเหตุเป็นผลโดยทางอ้อม โดยสนใจศึกษาประเด็นการพัฒนาแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง (Structural Relationship Model) โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยโมเดลลิสเรล ซึ่งเป็นวิธีการวิเคราะห์ที่รวมตัวแปรแฝงเข้าในโมเดลการวิเคราะห์และผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยการวัดตัวแปรต้องไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัดอันจะส่งผลให้ผลการวิเคราะห์ถูกต้องมากขึ้น

Meece และคณะ (1990) ได้ใช้ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ของ Lawler and Porter ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในกรณีวิชาคณิตศาสตร์กับนักเรียนเกรด 7 ถึงเกรด 9 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความคาดหวัง และการรับรู้คุณค่าของสิ่งที่กระทำ

Mccooy (1998) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของสังคมที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลและการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า เมื่อมีความเครียดเกิดขึ้นความวิตกกังวลจะเกิดขึ้นด้วย การเห็นคุณค่าในตนเองจะลดลง และการที่บุคคลได้พบกับเหตุการณ์ที่เครียดซ้ำ ๆ กันจะพัฒนาขึ้นเป็นบุคลิกได้ โดยจะเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความคิด อารมณ์ บุคคลที่มีความวิตกกังวลสูงจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าบุคคลที่ ได้รับการสนับสนุนทางสังคมและมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง และมีระดับความ วิตกกังวลต่ำกว่าผู้ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พูนพร ศรีสะอาด (2534) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีผลต่อความวิตกกังวลของนักเรียนพยาบาลในแต่ละชั้นปีอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ รัชณี ภูไพบิจิตรกุล (2537) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับภาวะความวิตก กังวล พบว่า ความพึงพอใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล

ความวิตกกังวล (anxiety) มีความสัมพันธ์กับความเครียดและเกิดขึ้นควบคู่กัน (อริสรา เมฆลอย, 2539; วีระ ไชยศรีสุข, 2533; Tetrick อ้างถึงใน Compbell et al., 1993) ความวิตกกังวลเป็นการแสดง ออกตามปกติเมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้เครียด (เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์ และวุฒิชัย มูลศิลป์, มปป.) และ ทฤษฎีหนึ่งที่ยอมรับนำมาใช้อธิบายความเครียด คือ ทฤษฎีความเครียดของลาซารัส ที่มีแนวคิดที่ว่า ความเครียด เป็นผลของการประเมินผลการกระทำร่วมกันระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม (Lazarus and Folkman, 1984)

จากผลงานวิจัยดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้ทฤษฎีความเครียดของลาซารัสและทฤษฎีความ คาดหวัง ของ Lawler and Porter มาสร้างโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของความวิตกกังวลในการทำ วิทยานิพนธ์ของนิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีมุ่งศึกษาอิทธิพลที่มี ต่อตัวแปรความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์เป็นสำคัญ ซึ่งเชื่อว่าถ้าหากนิสิตอยู่ในภาวะวิตกกังวลใน ระดับสูงในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ ย่อมส่งผลเสียกระทบต่อนิสิตทั้งในด้านร่างกายและจิตใจตลอดจน คุณภาพของวิทยานิพนธ์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทราบองค์ประกอบหรือตัวแปรที่ส่งผลต่อความวิตกกังวล ในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ใช้เป็นข้อมูล ช่วยเหลือนิสิตมีระดับความวิตกกังวลที่เหมาะสม อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพการทำงานตลอดจนสุขภาพจิต ที่ดีต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ประเภทมีตัวแปรแฝง (LISREL model with latent variable) ของความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ตามทฤษฎี ดังต่อไปนี้
  - 1.1) ทฤษฎีความเครียดของ Lazarus and Folkman (โมเดล A)
  - 1.2) ทฤษฎีความคาดหวังของ Lawler - Porter (โมเดล B)
  - 1.3) ทฤษฎีความเครียดของ Lazarus and Folkman ร่วมกับทฤษฎีความคาดหวังของ Lawler and Porter (โมเดล C)
2. เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์

สมมติฐานการวิจัย

1. เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์และเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมที่ได้จากการประมาณค่าพารามิเตอร์ตามโมเดลที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีความเครียดของ Lazarus and Folkman ไม่แตกต่างกัน
2. เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์และเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมที่ได้จากการประมาณค่าพารามิเตอร์ตามโมเดลที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีความคาดหวังของ Lawler and Porter ไม่แตกต่างกัน
3. เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรสังเกตได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์และเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมที่ได้จากการประมาณค่าพารามิเตอร์ตามโมเดลที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีความเครียดของ Lazarus and Folkman ร่วมกับทฤษฎีความคาดหวังของ Lawler and Porter ไม่แตกต่างกัน
4. ตัวแปรความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปร ความเครียด
5. ตัวแปรความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรองค์ประกอบด้านบุคคล องค์ประกอบด้านเหตุการณ์ และความพึงพอใจในการทำวิทยานิพนธ์โดยผ่านตัวแปรความเครียด
6. ตัวแปรความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ ได้รับอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมจากตัวแปรสนับสนุนทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และความขัดแย้งในบทบาท

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ นิสิตบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เข้าศึกษาเมื่อปีการศึกษา 2538 - 2540. ในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผน ก. จำนวน 10 ภาควิชา และ 1 สาขาวิชา ได้แก่ ภาควิชาสารัตถศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา ภาควิชามัธยมศึกษา ภาควิชาพลศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน และสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคการศึกษาปลาย และอยู่ในช่วงการทำวิทยานิพนธ์เพื่อขอสำเร็จการศึกษาใน ปีการศึกษา 2541 จำนวน 298 คน

2. ตัวแปรในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 7 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรการสนับสนุนทางสังคม วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ การสนับสนุนจากอาจารย์ที่ปรึกษา การสนับสนุนจากเพื่อน การสนับสนุนจากครอบครัว ตัวแปรองค์ประกอบด้านบุคคล วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ ความมุ่งมั่น ความเชื่อ ความสามารถทางการเรียน และสมรรถภาพการวิจัย ตัวแปรความพึงพอใจ

ในการทำวิทยานิพนธ์ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ สิ่งตอบสนองในการทำวิทยานิพนธ์ และ ความรู้สึกต่อสภาพการทำวิทยานิพนธ์ ส่วนตัวแปรแฝงอีก 4 ตัวคือ ตัวแปรองค์ประกอบด้านเหตุการณ์ ตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง ตัวแปรความขัดแย้งในบทบาท และตัวแปรความเครียด แต่ละตัววัดได้จากตัวแปรสังเกตได้อย่างละ 1 ตัว

2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 1 ตัว คือ ตัวแปรความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว ได้แก่ อาการที่แสดงออกด้านความคิด ด้านอารมณ์ ด้านสรีระและด้านพฤติกรรม

ค่านิยมปฏิบัติการ

1. ความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง การตอบสนองของบุคคลเมื่อตกอยู่ในภาวะถูกถามจากการทำวิทยานิพนธ์ วัดได้จากแบบวัดที่เป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 32 ข้อ โดยข้อคำถามจะครอบคลุมการตอบสนองต่อสถานการณ์การทำวิทยานิพนธ์ออกมา 4 ลักษณะ คือ

1.1 การตอบสนองทางความคิด หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่แสดงออกมาทางความคิดที่มีลักษณะเป็นการคิดซ้ำ ๆ เกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ สถานการณ์การทำวิทยานิพนธ์ และความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน 8 ข้อ

1.2 การแสดงออกทางอารมณ์ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่แสดงออกมาทางสภาวะอารมณ์ ความรู้สึก สมอง จำนวน 8 ข้อ

1.3 การตอบสนองทางสรีระ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่แสดงออกมาทางระบบประสาทอัตโนมัติ ระบบทางเดินหายใจ ระบบทางเดินอาหาร ระบบขับถ่าย จำนวน 8 ข้อ

1.4 การแสดงออกทางพฤติกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมส่วนตัวและพฤติกรรมทางสังคม จำนวน 8 ข้อ

2. ความขัดแย้งในบทบาท หมายถึง ลักษณะของความขัดแย้งในบทบาท 5 ลักษณะ คือ

2.1 บทบาทที่มีมากเกินไป (Role overload) หมายถึง ความขัดแย้งที่เกิดจากการที่นิสิตได้รับความคาดหวังในบทบาทมากเกินไป จนไม่สามารถจะแสดงบทบาทให้เป็นที่พอใจตามที่ตนเองและบุคคลอื่นคาดหวัง

2.2 ความขัดแย้งที่เกิดจากความกดดันของบุคคล (Inter - sender role conflict) หมายถึง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการที่นิสิตได้รับความคาดหวังที่ขัดแย้งกันสองทางหรือมากกว่า ซึ่งถ้าจะทำให้ถูกใจฝ่ายหนึ่งก็จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่พอใจ

2.3 ความขัดแย้งระหว่างบุคคลและบทบาท (Person - role conflict) หมายถึง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากความคาดหวังในบทบาทหนึ่ง ๆ กับบุคลิกภาพหรือความสามารถของนิสิตไม่สอดคล้องกัน

2.4 ความขัดแย้งระหว่างบทบาท (Inter - role conflict) หมายถึง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการที่นิสิตต้องแสดงบทบาทสองบทบาทที่ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกัน

2.5 ความขัดแย้งภายในบทบาท (Intra - sender role conflict) หมายถึง การไม่สอดคล้องกันระหว่างความคาดหวังสองอย่างหรือมากกว่า การแสดงบทบาทบรรลุผลตามความคาดหวังหนึ่งแต่ไม่สามารถบรรลุตามความคาดหวังอื่นได้ โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ข้อ

3. ความเครียดในการทำวิจัย หมายถึง ความรู้สึกทางลบของนิสิตเมื่อพบกับสถานการณ์ที่เข้ามาคุกคาม กัดดันจิตใจของนิสิตในขณะที่ทำวิทยานิพนธ์ ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ คับข้องใจ ขัดแย้ง เคร้าเสียใจ ลึนหวัง และซึมเศร้า โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

4. การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินคุณค่าตามการรับรู้ของนิสิตที่มีต่อตนเองในความสามารถ และความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แล้วทำให้นิสิตรู้สึกว่าคุณค่ามีความสามารถ ประสบความสำเร็จ เป็นที่ยอมรับของตนเองและผู้อื่น โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

5. ความพึงพอใจในการทำวิจัย หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของมหาดบัณฑิตที่มีต่อการทำวิทยานิพนธ์ใน 2 ด้าน คือ

5.1 ด้านความรู้สึกต่อสภาพการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง การรับรู้ของนิสิตครุศาสตรมหาบัณฑิตเกี่ยวกับลักษณะของการทำวิทยานิพนธ์ที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตรงกับความรูความสามารถ เป็นงานที่มีโอกาสเรียนรู้งาน มีปริมาณเหมาะสม มีประโยชน์ และได้ใช้เทคนิคความรู้ความสามารถ ทักทายต่อความรู้ความสามารถ มีความน่าสนใจชวนปฏิบัติ โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 6 ข้อ

5.2 ด้านสิ่งตอบแทนในการทำวิทยานิพนธ์ หมายถึง การรับรู้ของนิสิตครุศาสตรมหาบัณฑิต ที่มีต่อผลประโยชน์ที่ได้รับเพิ่มขึ้นหลังจากการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งผลภายในจิตใจ วัตได้จากความรู้สึกภาคภูมิใจ ความรู้สึกประสบความสำเร็จ การได้รับการยอมรับนับถือ ผลตอบแทนภายนอก วัตได้จากสำเร็จการศึกษา ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ

6. องค์ประกอบด้านบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลในด้านความมุ่งมั่น ค่านิยม สติปัญญา สมรรถภาพการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 21 ข้อ

7. องค์ประกอบด้านเหตุการณ์ หมายถึง ลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ที่ห้ามซึ่งการคุกคามต่อความรู้สึกและพฤติกรรม ได้แก่ เหตุการณ์ที่ไม่เคยเจอมาก่อน เหตุการณ์ที่มีลักษณะไม่แน่นอนไม่สามารถคาดการณ์ได้ เหตุการณ์ที่คาดว่าจะเป็ผลเสีย โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ข้อ

8. การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนนิสิต และครอบครัวตามแนวคิดของ House และ Johnson คือ

8.1 การสนับสนุนทางอารมณ์ (emotional support) หมายถึง การให้ความรัก ความไว้วางใจ ความเห็นอกเห็นใจ ความเอาใจใส่ และการรับฟัง

8.2 การสนับสนุนทางด้านเครื่องมือ สิ่งของ (instrumental support) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นด้านแรงงาน การเงิน เวลาหรือช่วยปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับนิสิต

8.3 การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (information support) หมายถึง การให้คำแนะนำ การให้แนวทางและข้อมูลข่าวสารที่นิสิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในการทำวิทยานิพนธ์ได้

8.4 การสนับสนุนด้านการประเมิน (appraisal support) หมายถึง การให้ข่าวสารข้อมูลย้อนกลับในระหว่างที่นิสิตทำวิทยานิพนธ์ เพื่อให้นิสิตนำไปประเมินตนเอง วัดโดยใช้แบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

9. โมเดลบูรณาการเชิงสาเหตุ (Integrated causal model) หมายถึง โมเดลลิเนลที่อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) ระหว่างตัวแปรที่วัดได้ (observed variables หรือ manifest variables) กับตัวแปรแฝง (latent variables) และระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรแฝง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แนวทางในการหาวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมในการลดหรือขจัดความวิตกกังวลในการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะในส่วนของนิสิตปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโมเดลลิเนลเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย